

Obraćanje visokog predstavnika, Paddy Ashdowna, na konferenciji za medije organiziranoj povodom Zaključaka Narodne skupštine Republike Srpske

Nadao sam se da će informacije koje ću vam dati tokom ove pres konferencije biti pozitivne, međutim nisu – sumorne su. Nadao sam se da ću danas najaviti da se ova zemlja najzad priključuje svojim susjedima na putu ka Evropi.

Nadao sam se da ću moći najaviti da se zbog toga pokreće niz inicijativa kojima bi se označilo započinjanje procesa koji će dovesti do zatvaranja Ureda visokog predstavnika i započinjanja tranzicije ka specijalnom predstavniku Evropske unije, kao i ka prenosu ključnih ovlaštenja sa Ureda visokog predstavnika na institucije ove zemlje.

Drugim riječima, nadao sam se da ću moći pozdraviti činjenicu da je ova zemlja napravila odlučan korak kako bi svoju prošlost ostavila iza sebe, te da je konačno počela gledati u budućnost.

Nadao sam se da ću ovo moći uraditi.

Međutim, Narodna skupština Republike Srpske je sinoć okrenula leđa budućnosti glasajući za jasno blokiranje policijske reforme, i na taj način glasajući za blokiranje daljeg napretka ove zemlje ka Evropskoj uniji.

Ovo je vrlo štetna odluka, ne samo za Republiku Srpsku nego za sve građane ove zemlje. Ne mogu dovoljno naglasiti koliko je ova odluka štetna za ovu zemlju.

U proteklih nekoliko dana smo vidjeli promjenu raspoloženja u Evropskoj uniji. Ovo nije dobro vrijeme da svoju zemlju dovedete na kraj reda za priključenje Evropi ili da je u potpunosti isključite iz tog reda.

Danas vam želim reći kako smo se našli u ovoj situaciji, ko snosi odgovornost, ko će platiti cijenu i šta su sljedeći koraci.

Međutim, prvo želim da se osvrnem na širi kontekst.

Naravno biće onih koji će sa strane komentirati kako se reforma nije mogla ni očekivati s obzirom da su u pitanju nacionalne stranke.

Ja moram biti slijep prema onome što su stranke ili kako se zovu – moj posao je da sarađujem s izabranim organima vlasti bez obzira ko je na vlasti. To se zove demokratija.

Međutim, treba napomenuti da su sadašnje stranke na vlasti, na entitetskom i na državnom nivou, bili sposobne voditi reforme u BiH.

Zapravo u protekle dvije i po godine Bosna i Hercegovina je provela najveće reforme koje su ikada provedene u ovoj zemlji, kao što su uspostava državnog sudskog i pravnog sistema, uspostava zajedničke komande za entitetske oružane snage na državnom nivou, uspostava jedinstvene obavještajne službe, jedinstvenog poreskog sistema, jedinstvenog carinskog sistema, jedinstvenog grada Mostara, jedinstvene SIPA-e, ostvaren je i istinski napredak u izručivanju ratnih zločinaca Haškom tribunalu.

Sve reforme koje su provedene u protekle 3 godine imaju jedan cilj.

A to je da Bosna i Hercegovina može krenuti putem ka Evropi i putem ka euro-atlanskim institucijama.

Ovo je bio naš cilj i moj lični cilj koji sam strastveno nastojao ostvariti tokom protekle tri godine.

I da budemo poštteni sve ovo je, dozvolite mi da kažem, bilo mnogo teže za Republiku Srpsku nego za Federaciju.

A sinočnjim dešavanjima sve ovo je sada dovedeno u ozbiljnu opasnost.

Sve ovo bi sada moglo biti odbačeno zbog sinoćnjih dešavanja.

Osnovna svrha svih ovih nastojanja bila je da se Bosni i Hercegovini otvore vrata ka Evropskoj uniji, a bez reforme policije, ova vrata će za Bosnu i Hercegovinu ostati čvrsto zatvorena.

Republika Srpska je čini se konačno, nakon što je prešla veliki dio puta, okrenula leđa budućnosti i okrenula leđa i budućnosti Bosne i Hercegovine.

Dakle kako smo došli u ovu situaciju?

Uvijek se smatralo da je reforma policije, posljednja velika reforma, najteža za Republiku Srpsku, ali ne i nemoguća.

Na Vlašiću je postignut istinski kompromis, pokazana je istinska želja za uspjehom. Tokom posljednjih sati sastanka na Vlašiću stranke iz Republike Srpske su čak detaljno razgovarale o policijskim oblastima koje prelaze međuentitetsku liniju razgraničenja, što je jučer odbijeno.

Dakle sa Vlašića smo otišli s velikim nadama.

Međutim, u međuvremenu se nešto dogodilo.

Kada smo došli u «Konak», Vlada Republike Srpske je poništila taj napredak. Njihov predstavnik u Komisiji za mape je sve blokirao.

Tamo gdje smo postigli uspjeh na Vlašiću u «Konaku» smo doživjeli neuspjeh.

No, bez obzira na to, kada smo otišli iz «Konaka» još smo imali neku nadu.

Predsjednik Čavić, koji je govorio i u ime stranke i u ime Vlade, obećao je da će Narodnoj skupštini Republike Srpske preporučiti promjenu mandata koja bi predstavnicima Republike Srpske omogućila da pregovaraju o rješenju koje bi vodilo ka uspjehu, a ne neuspjehu.

A opozicione stranke iz Republike Srpske su obećale da će ga podržati ukoliko on to učini. To obećanje je ponovljeno i tokom jučerašnje rasprave.

Ispočetka se činilo kao da će to učiniti.

Do kasno sinoć se činilo kao da će to učiniti, a onda se u međuvremenu nešto dogodilo.

Pred kraj sinoćnje rasprave u Narodnoj skupštini Republike Srpske, Vlada Republike Srpske na čelu s gospodinom Bukejlovićem koja je cijeli dan odbijala da preuzme vodeću ulogu u raspravi, iznenadno je okončala svaku diskusiju birajući put izolacije za Republiku Srpsku, umjesto puta ka Evropi za cijelu zemlju.

Dakle, ko snosi glavnu odgovornost za ovu propuštenu priliku?

Opozicione stranke iz RS uglavnom ne. One su sa opozicijom iz F BiH dale značajan doprinos uspjehu postignutom na Vlašiću, i do samog kraja su jasno navodile da će dati podršku ako Vlada bude predvodila reforme.

Ne – glavna odgovornost za ovu užasno protraćenu priliku jasno i u potpunosti leži na Vladi RS, a posebno na većinskoj vladajućoj stranci, SDS-u.

Ta odgovornost mora imati i svoju cijenu.

Ali, šta god da ta cijena bude za političare, u narednim danima i sedmicama, da ipak budemo jasni, najveću cijenu će platiti – ne političari, nego građani BiH, a posebno građani RS.

Put ka Evropi će za ovu zemlju ostati zatvoren sve dok Vlada Republike Srpske ne bude spremna, što se na kraju mora dogoditi, da prihvati evropske standarde.

Možda to nije posebno važno liderima u RS-u, jer oni imaju plaće i službene pasoše. Oni su sretnici. Oni mogu slobodno putovati po Evropi, za razliku od njihovih birača koji satima moraju stajati u redovima za vize. Oni imaju redovne plaće. Za razliku od njihovih birača, od kojih je prevelik broj bez posla.

Ali to je svakako važno građanima kojima su potrebne međunarodne investicije za nova radna mjesta i kojima su sinoć nade ubijene.

Građanima koji hoće priliku da bez vize putuju po Evropi, i koji su to sinoć izgubili.

Građanima koji hoće da se pridruže Srbiji i Crnoj Gori na putu ka Evropi, i koji su sinoć ostavljeni iza njih.

I to će svakako biti važno svakom građaninu u ovoj zemlji koji je jutros odmah po buđenju spoznao da se još jednom stranka koju je osnovao Radovan Karadžić pokazala nesposobnom da gleda u budućnost, i da je još jednom osujetila budućnost cijele zemlje.

Dakle, šta dolazi sad?

Da budem potpuno jasan. Ja ne mogu otkloniti ovaj zastoј.

Evropska komisija je, s pravom, rekla da ulazak u Evropu znači da te aktivnosti treba da provedu političari iz BiH, ne Visoki predstavnik.

BiH i RS, odnosno njihovi političari, moraju ispuniti standarde.

Međutim, Evropa neće čekati da oni to urade. Ovaj region se neće kretati prema Evropi brzinom najsporijeg broda u konvoju.

Prema tome, što duže Karadžićeva stranka i Vlada RS predvođena SDS-om budu blokirali reformu policije, to će BiH više zaostajati, ne samo za ostatkom ovog regiona nego i ostatkom Evrope.

Želim jasno reći šta to znači tako da nema nikakvog nesporazuma.

BiH je sada jedina zemlja na području Zapadnog Balkana koja nema ugovorni odnos sa Evropskom unijom, ili ne pregovara o njemu. Hrvatska ima. BjRM ima. Albanija pregovara o njemu. Srbija i Crna Gora samo što nisu počele.

Ali BiH nije izolirana i sama samo unutar balkanskog regiona. Zahvaljujući Vladi RS, Bosna i Hercegovina je sada praktično jedina zemlja od Atlantika do Crnog mora, sa izuzetkom Bjelorusije, koja nema nikakav pravni aranžman sa Evropskom unijom, niti ostale beneficije koje takvi aranžmani donose u smislu trgovine, u smislu posla, u smislu prosperiteta i sigurnosti.

Šta dalje? Pa, neke od posljedica će uslijediti brzo.

Do tada, uslovi Evropske komisije i dalje stoje. Oni se neće promijeniti.

Ti uslovi će i dalje biti tu kada se Vlada RS i SDS vrate za pregovarački sto, bez obzira da li će do toga doći naredne sedmice, narednog mjeseca ili naredne godine.

Sada je na Vladi RS da nađe izlaz iz ovog ćorsokaka, i to da ga nađe vrlo brzo. Ona mora prikupiti hrabrost i vođstvo koji su sinoć tako spektakularno izostali.

Ukratko, ona mora pokazati EU i međunarodnoj zajednici da li je stranka za Evropu; ili je, kako se čini sudeći prema glasanju od sinoć, stranka za izolaciju.

To je rezultat sinoćnje odluke vlasti RS.

Ali, dozvolite da vrlo jasno kažem: izabrati izolaciju znači i platiti cijenu za nju.